

LIETUVOS SMULKIOJO IR VIDUTINIO VERSLO TARYBA

LIETUVOS SMULKIOJO IR VIDUTINIO VERSLO TARYBOS VALDYBOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2022 m. rugsėjo 7 d. Nr. SVVTP-
Vilnius

Posėdis įvyko 2022 m. rugsėjo 7 d.

Posėdžio pirmininkė – Dalia Matukienė (Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos (toliau – LSVVT) pirmininkė).

Posėdžio sekretorius – Vytenis Butkevičius (LSVVT valdybos sekretorius).

DALYVAVO:

Raimundas Beinortas (Lietuvos medienos pramonės įmonių asociacija „Lietuvos mediena“);

Gintautas Barcys (Lietuvos kokybės vadybos ir inovacijų asociacija);

Nijolė Čeičienė (Kauno regiono smulkiųjų ir vidutinių verslininkų asociacija);

Aldas Kikutis (Lietuvos žaislų ir suvenyrų asociacija);

Nijolė Uinskienė (Lietuvos nacionalinio verslo konfederacija);

Dalius Serafinas (Lietuvos kokybės vadybos ir inovacijų asociacija);

Zita Sorokienė (Lietuvos smulkiųjų verslininkų ir prekybininkų asociacija);

Saulius Žilinskas (Lietuvos informacijos verslo asociacija);

Daiva Čibirienė (Lietuvos buhalterijų ir auditorių asociacija);

Danas Arlauskas (Lietuvos darbdavių konfederacija);

Asta Tumaitytė (Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonių asociacija);

Gintaris Stoškus (Jurbarko rajono verslininkų organizacija);

Jurgita Trainaitė (Lietuvos grožio specialistų federacija);

Marius Jucikas (Tauragės apskrities verslininkų asociacija);

Romas Stumbrys (Verslo imigrantų ir investuotojų asociacija);

Andrius Gudaitis;

Antanas Vagonis;

Jonas Jasaitis;

Jaroslav Neverovič (Lietuvos Respublikos Prezidentūra);

Laima Mogenienė (Lietuvos Respublikos Seimas);

Ingrida Tamulevičiūtė (Lietuvos Respublikos Seimas);

Rima Petkūnienė (Lietuvos Respublikos Seimas);

Vytautas Šilinskas (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija);

Vita Baliukevičienė (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija);

Judita Liukaitytė-Kukienė (Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija);

Emilija Šaulytė (Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija);

Violeta Greičiuvienė (Lietuvos Respublikos energetikos ministerija);

Donata Gipiškienė (Lietuvos Respublikos energetikos ministerija);

Aušra Grėbliūnaitė (Lietuvos Respublikos energetikos ministerija);

Kęstutis Šukvietis (Lietuvos Respublikos energetikos ministerija);

Lina Sveklaite (Lietuvos Respublikos energetikos ministerija);

Jelena Dilienė (Valstybinė energetikos reguliavimo taryba);

Anastasija Skunčikaitė (Valstybinė energetikos reguliavimo taryba);

Rimas Valungevičius (Valstybinė energetikos reguliavimo taryba);

Aurelijus Dabušinskas (Lietuvos bankas);

Darius Imbrasas (Lietuvos bankas);

Justina Zajankauskaitė (Lietuvos bankas);

Olga Celova (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija);

Laura Sosunovičienė (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija);

Ričardas Valančiauskas (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija);
 Ilona Golovačiova (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija);
 Titas Budreika (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija);
 Nora Mikalauskaitė (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija);

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl išaugusių energijos išteklių kainų:
 - 1.1. Ar buvo atlikta energijos išteklių kainų trumpalaikė, vidutinės trukmės ir ilgalaikė pokyčio prognozė ir kaip ji pasitvirtino? Kokių priemonių imtasi?
 - 1.2. Paramos priemonių SVV.
 - 1.3. Alternatyviųjų ir kitų Lietuvoje turimų energijos išteklių panaudojimo versle galimybių.
2. Dėl minimaliosios mėnesinės algos (MMA):
 - 2.1. Pasiūlymo didinti nuo 2023 m. ir šio didinimo pasekmių SVV regionuose įvertinimo
 - 2.2. Lietuvos banko siūlomos skaičiavimo formulės
 - 2.3. Prezidentūros ir Ekonomikos ir inovacijų siūlomo NPD didinimo dydžių
 - 2.4. LSVVT siūlomo kompensacinio mechanizmo labai mažoms įmonėms pristatymas
3. Klausimas dėl Turgaviečių taisyklių pakeitimo

D. Matukienė pristatė posėdžio dalyvius ir darbotvarkę. Z. Sorokienė paprašė įtraukti informacijos apie turgaviečių taisyklių supaprastinimą pateikimą.

1. SVARSTYTA: *SVV situacija dėl išaugusių energijos išteklių kainų ir galimybės šią situaciją keisti*

J. Neverovič pristatė Prezidento pasiūlymus. Kalbėjo D. Serafinas, D. Matukienė, R. Beinortas, N. Uinskienė, J. Dilienė, G. Stoškus, K. Šukvietis, A. Gudaitis, D. Arlauskas, Z. Sorokienė, V. Butkevičius, V. Greičiuvienė, O. Celova, L. Sosunovičienė, I. Golovačiova, J. Liukaitytė-Kukienė, Prezentacijos pridedamos.

Po ilgos ir aštrios diskusijos

NUTARTA:

LSVVT pasiūlymai:

1. Prašyti LR Prezidentą imtis iniciatyvos sudarant tarpinstitucinę darbo grupę energetikos kainų stabilizavimui ir SVV gyvybingumo išlaikymui.
2. Prašyti Ekonomikos ir inovacijų ministrę sudaryti darbo grupę (veikė COVID -19) laikotarpiu, kuri būtų skirta skubioms verslui dėl energetikos krizės atsiradusioms problemoms spręsti.
3. PRIEMONĖS stabilizavimui ir bankrotų bangos bei darbuotojų atleidimo prevencijai:
 - 3.1. Skubos tvarka pradėti taikyti prastovų mechanizmą.
 - 3.1.1. Aptarti prastovų mechanizmo taikymą su Ekonomikos ir inovacijų ministerija.
 - 3.1.2. Po dviejų savaitių (2022-09-23) inicijuoti LSVVT valdybos posėdį dėl Prastovų mechanizmo taikymo su Socialinės apsaugos ir darbo ir Finansų ministerijomis.
 - 3.2. Skubos tvarka prašyti Socialinės apsaugos ir darbo ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijų inicijuoti SODROS ir VMI mokesčių atidėjimą visoms be išimties SVV įmonėms.
4. Priemonės dėl elektros kainų stabilizavimo :
 - 4.1. Įveiklinti visus jau šiandien turimus energetikos šaltinius. Turėtų būti įdarbinamos lietuviškos jau turimos elektrinės, atsinaujinantys šaltiniai, visos lėšos, finansai ir visa

kita, kad būtų galima visą energetiką stabilizuoti. Tai yra, energetikos šaltiniai, kurie šiandien yra Lietuvoje, pavyzdžiui, Elektrėnų elektrinė, kad jie galėtų dirbti pilnu pajėgumu. LSVVT ekspertai mano, kad vien šitos elektrinės resursų užtektų stabilizuoti kainoms.

4.2. Nord pool įpareigoti atskleisti kiekvienos dienos aukščiausią kainą suformavusio dalyvio detalią informaciją:

- Pavadinimas.
- Laikas.
- Pasiūlyme įvardinti MWh.
- Pasiūlyme įvardinta kaina EUR/MWh.
- Operacijos tipas – pirkimas/pardavimas.

Trečio energetikos paketo vienas iš (pagrindinių) tikslų – didesnė konkurencija ir vartotojų apsauga (šaltinis - [https://www.europarl.europa.eu/RegData/presse/pr_focus/2008/LT/03A-DV-PRESSE_FCS\(2008\)06-16\(31737\)_LT.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/presse/pr_focus/2008/LT/03A-DV-PRESSE_FCS(2008)06-16(31737)_LT.pdf)).

Šiuo metu veikiantis Nord pool algoritmas leidžia vienam ir biržos dalyvių pateikti 1 MWh pasiūlymą už aukštą kainą (pvz. 10-20 tūks. EUR/MWh) ir taip įtakoti galutinę biržos suformuojamą kainą. Toks Nord pool pateiktų pasiūlymų slėpimas neprisideda prie didesnės konkurencijos tarp tiekėjų formavimo, nes mažiausią kainą pasiūlęs gamintojas gaus didesnę sumą nei prašė ir neturės poreikio optimizuoti savo veiklos, o didesnę kainą siūlantys taip pat neturės poreikio optimizuotis, nes slepiamos dienos paketų rinkinys leis užsiimti spekuliacijomis, o ne konkurencija.

Aukščiausią kainą suformavusio dalyvio viešinimas leistų nustatyti piktnaudžiavimo atvejus arba vartotojams matyti kuris tiekėjas elgiasi rinkoje nesąžiningai ir rinktis kitą tiekėją.

Lygiagrečiai reiktų suformuluoti užklausimą EK, kad pateiktų išaiškinimą kaip konkrečiai Nord pool algoritmas prisideda prie konkurencijos ir ar tikrai algoritmo veikimas neprieštarauja Trečio energetikos paketo tikslui – didinti konkurenciją.

4.3. Siekiant sumažinti kainą rinkoje įpareigoti Ignitis gamybą Elektrėnų 7-8 blokuose gaminti elektrą naudojant skystą kurą parduodant ją tiekėjams tiesiogiai (ne per biržą).

Šiuo metu Elektrėnų 7-8 blokai yra laikomi kaip rezerviniai, o 9 blokas kaip pagrindinis, tačiau dėl aukštos dujų kainos 9 blokas praktiškai nedirba.

Norint rinkoje sumažinti kainą vienas iš galinčių daryti įtaką būdų – padidinti pasiūlą.

7-8 blokų pajėgumai 600 MW. Tai sudaro 80% naktinių Lietuvos suvartojimo valandų poreikio ir 49% dienos Lietuvos suvartojimo valandų poreikio.

Pardavus tokį pajėgumą tiesiogiai tiekėjams už savikainą, Valstybė gautų:

- Padarytų tiesioginę įtaką kainos sumažinimui įliedami į rinką pigesniu kuru pagamintą elektrą.
- Parduodant tiesioginėmis sutartimis su Lietuvoje registruotais tiekėjais užtikrintų, kad pigesnė elektra neištekės iš Lietuvos.
- Efektas būtų pasiekiamas per kelias savaites.
- Jei kuras gabenamas geležinkeliais, uždirbtų ir Lietuvos geležinkeliai, kurie šiuo metu subsidijuojami dėl prarastų Baltarusijos krovinių. Valstybei reiktų mažiau subsidijuoti Lietuvos geležinkelį.
- Išėmus iš biržos 50-80% paklausos būtų padarytas didelis spaudimas mažinti likusiems tiekėjams kainą.
- „Ignitis gamyba“ šiuo metu turi gamybinius pajėgumus, kurie stovi be darbo. Tačiau stovintys įrengimai kainuoja – mokami atlyginimai darbuotojams, gamyklos amortizacija ir pan. Gamyba, kuri gamintų elektrą 100% laiko galėtų su nedideliu MWh antkainiu padengti šias patiriamas sąnaudas.

4.4. Suinventorizuoti visų HE pajėgumus ir juos parduoti Lietuvoje registruotiems tiekėjams tiesioginėmis sutartimis.

HE pagaminta elektra yra viena iš pigiausių, tačiau dėl bandymų realizuoti per biržą pajėgumai stovi (Kauno HE per 2022 metų I pusmetį dirbo tik 54%). Parduodant pajėgumus tiesioginėmis sutartimis iš biržos būtų išimtas dar papildomas kiekis paklausos ir tai vėl sudarytų spaudimą biržos kainos mažinimui.

4.5 Tam tikrose elektros tiekimo grandyse turėtų būti eliminuoti tarpininkai, o Lietuva amortizuodama elektros kainas, turėtų sekti Lenkijos pavyzdžiu.

4.6 Siūloma, kad informacija apie tai, kas formuoja energijos kainą, būtų skaidri, t.y. kad būtų viešai skelbiama, kokia buvo sena energijos kaina, kokia yra jos nauja kaina bei kokios priežastys lemia tokią energijos kainą.

2. SVARSTYTA: *Minimalios mėnesinės algos (MMA) skaičiavimo formulės klausimai*

Lietuvos banko poziciją MMA klausimu pristatė A. Dabušinskas, N. Uinskienė, D. Matukienė, V. Šilinskas, G. Stoškus, T. Budreika, D. Imbrasas, D. Čibirienė, M. Jucikas, Z. Sorokienė, Prezentavija pridedama.

NUTARTA:

1. Siūlome keisti minimalios algos skaičiavimo formulę į ją įtraukiant darbo našumo rodiklį.
2. Siūloma vidutinį darbo užmokestį (VDU) skaičiuoti remiantis „Sodros“, o ne Statistikos departamento duomenimis.
3. Siūloma vidutinį VDU skaičiuoti pradedant nuo tos vietos lentelėje, kur yra Lietuvos VDU ir imant 2 šalis iš dešinės, ir dvi šalis iš kairės ir tik tada išvesti vidutinį VDU.
4. Kitais metais nebūtų didinama minimali mėnesio alga, o būtų apsiribota tik neapmokestinamojo pajamų dydžio (NPD) kėlimu iki minimalios algos dydžio.

3. IŠKLAUSYTA: Informacija apie *Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009-05-15 įsakymu Nr. 3D-355 patvirtintų Prekybos žemės ūkio ir maisto produktais turgavietėse darbo taisyklių (toliau – Taisyklės, 2020-06-16 įsakymo Nr. 3D-453 redakcija) keitimo, siekiant supaprastinti apskaitos vedimą, eigą.*

Klausimą pristatė Zita Sorokienė. Valdybos nariams buvo priminta, kad prekybos žemės ūkio ir maisto produktais turgavietėse darbo taisyklės dėl mėsos, mėsos produktų, paukštienos ir paukštienos produktų pardavimo kiekinės apskaitos teikimo elektroniniame žurnale 2 kartus per dieną, t. y. ryte ir vakare, LSVVT valdyboje buvo svarstytas 3 karus ir buvo priimti bendri sprendimai, kad tokio sudėtingumo apskaitą teikti yra didžiulė administracinė našta verslu. LSVVT valdyboje buvo priimti sprendimai raštais kreiptis į Vyriausybę ir bendru sutarimu ieškoti bendrų sprendimo būdų arba tokio lygio taisyklės taikyti visiems verslo subjektams, nepriklausomai nuo verslo formos. Per vykusius susitikimus ir diskusijas buvo pasiekta, kad e. Žurnalo pildymas būtų atidėtas iki 2023 m. 1 d. su sąlyga, kad bus ieškoma bendrų sutarimų taisyklėms supaprastinti. Birželio mėnesį buvome pakviesti į pokalbį su VMI atstovais, kuriame buvome informuoti, kad grįžtama prie e. Žurnalo supaprastinimo svarstymų. Apsitarta, kad sekančiame susitikime dar kartą apsvaustysime mūsų teiktus siūlymus ir argumentus ieškosime ir kitų svertų taisyklėms supaprastinti. Kurio pagrindu bus parengti siūlymai ir Vyriausybei svarstyti ir spręsti. Rugsjūčio 18 d. vyko kitas susitikimas, kuriame, kuriame dalyvavo LSVVTV nariai Dalia Matukienė, Zita Sorokienė ir Vytenis Butkevičius.

Pagrindinė, išreikšta pozicija, kad būtina sumažinti administracinę naštą, kurią būtų itin sunku įveikti esamoms taisyklėms įsigaliojus, todėl būtina keisti, kad kiekvienos dienos gautų ir parduotų prekių kiekinę apskaitą pagal sąskaitas, keisti į bendrą prekių įsigijimo dokumento suminę (finansinę) apskaitą, pardavimus, likučius ir nurašytas prekes bendra sumine finansine apskaita pagal sąskaitas ir fiksuoti tik likučius ir vieną kartą, t. y., mėnesio pabaigoje. Preliminariai galėtų būti taip: 1) *Prekybininkai, prekiaujantys mėsa, mėsos produktais, paukštiena ir paukštienos produktais, prieš pradėdant prekybą, elektroniniame Žurnale privalo apskaityti tą dieną atsivežtas parduoti prekes ir kiekvieną prekybos dieną naujai atsivežtas prekes, nurodant prekių įsigijimo dokumento rekvizitus ir bendrą sąskaitos sumą finansine išraiška.* 2) *Į elektroninį Žurnalą, suvedami būtų tik esminiai skirtų parduoti prekių įsigijimo dokumento rekvizitai, t. y., pardavėjo pavadinimas, kodas, dokumento numeris, data, ir bendra prekių vertė.* 3) *Duomenis apie per ataskaitinį laikotarpį parduotas, likutines ir nurašytas prekes vertine išraiška, ne rečiau kaip 1 kartą per mėnesį.* 4) *Suvedant atsivežtų parduoti prekių įsigijimo dokumento duomenis ir duomenis apie parduotas prekes ir jų suminį, prekių asortimento detalizavimas nėra privalomas, nenurodomas prekių kiekis Žurnalo funkcionalumai gali būti naudojami prekybininko pasirinkimu. Atsivežtos parduoti prekės, parduotos prekės ir jų likutis privalomai apskaitomas tik vertine (finansine) išraiška.* 5) *papildomai, svarstyti galimybė tam tikrais atvejais palikti prekybininkams galimybę naudoti ir popierinį Žurnalą, tuo pačiu metu numatant skatinimo naudoti elektroninį Žurnalą priemones.*

Zita Sorokienė pažymėjo, kad tai yra reikšmingi pasiekimai, tačiau ir toliau VMI vyksta pasitarimai, teisiškai tobulinami pasiūlymai, rengiamas galutinis projektas, kuriam reikės pritarimo ir iš LSVVTV ir tada jis bus pristatomas Vyriausybės Šešėlinės ekonomikos mažinimo komisijai ir kitoms institucijoms svarstyti ir spręsti.

NUTARTA: Kai bus parengtas VMI bendras sutarimų projektas dėl taisyklių supaprastinimo jį pateikti valdybai svarstyti ir pritari.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Matukienė

Posėdžio sekretorius

Vytenis Butkevičius